

א ז ר ח ו ת

לבתי ספר עצמאיים

על פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שתיים וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.
פרק ראשון	—	(23×1)	—	23 נקודות
פרק שני	—	(15×3)	—	45 נקודות
פרק שלישי	—	(10×2)	—	20 נקודות
פרק רביעי	—	(4×3)	—	<u>12 נקודות</u>
סה"כ	—			100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
- ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

השאלות

פרק ראשון (23 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 1-2.

בשאלה שבחרת ענה על כל הסעיפים (מספר הנקודות לכל סעיף רשום בסופו).

1. נשיא במדינת ישראל הוא סמל לאומי המייצג את ריבונותה ואת אחדותה של המדינה. נשיא המדינה הוא הדמות הרשמית המייצגת את המדינה בקשריה עם מדינות העולם. הוא מחויב לאשר את מינוי השגרירים של מדינת ישראל הנשלחים לחוץ-לארץ, ואף מקבל כתבי אמנה של שגרירים זרים הבאים לכהן במדינת ישראל. הנשיא מייצג את הערכים המקובלים בחברה בישראל, שאינם שנויים במחלוקת פוליטית. ישנם אזרחים החושבים שאישיותו של הנשיא משפיעה על אופי הביצוע של תפקידיו, ולכן הם פנו במכתבים לעיתונות והציעו לשנות את דרך בחירת הנשיא. אחד הכותבים הציע, שאזרחי המדינה הם שיבחרו את נשיא המדינה ולא חברי הכנסת, כפי שהחוק קובע היום. לדבריו, כל אזרח הרואה את עצמו ראוי לתפקיד יוכל להציג את מועמדותו, והאזרחים יבחרו את המועמד המתאים ביותר לתפקיד, לדעתם.
(מן העיתונות)

- א. הבא מובאה מן הקטע לתפקיד אחד של הנשיא, וציין שני תפקידים רשמיים (פורמליים) של נשיא המדינה, שאינם כתובים בקטע. (6 נקודות)
- ב. הסבר את התהליך של בחירת הנשיא בישראל על פי החוק הקיים היום. ציין שני תנאים הכרחיים הנדרשים להגשת מועמדות לתפקיד הנשיא בישראל. (7 נקודות)
- ג. על פי הקטע, אחד מכותבי המכתבים הציע לשנות את אופן בחירת הנשיא. הסבר את רעיון הדמוקרטיה הישירה. הבא מובאה מן הקטע התומכת ברעיון זה. (10 נקודות)

2. בסוריה מתחוללת בשנים האחרונות מלחמת אזרחים בין קבוצות שונות של מוסלמים. במבצע חשאי הוצאה מסוריה משפחה יהודית והובאה לישראל. בני המשפחה שוכנו באחד ממרכזי הקליטה בארץ. גורמים ישראליים ממשלתיים הם שדאגו להביא את המשפחה לארץ. בקבלת הפנים, שנערכה למשפחה זו, ציין אחד משרי הממשלה שתשעה מיליון סורים נותרו בלי בית ובלא סיוע, אך למשפחה שחולצה יש בית והוא מדינת ישראל. אילו לא היו מגיעים לכאן בני המשפחה, אמר, הם היו נשארים בלא זכויות בסיסיות, והיו חשופים לסכנות בשנים של המלחמה.
(מן העיתונות)

- א. הסבר את היחס של מדינת ישראל כלפי יהדות התפוצות. הדגם על פי הקטע. (6 נקודות)
- ב. הסבר על פי הקטע אחת מזכויות האדם שהייתה עלולה להיפגע, אילו הייתה המשפחה נשארת בסוריה. (10 נקודות)
- ג. ציין שני תחומים שבהם יהדות התפוצות מסייעת לישראל, והסבר בקצרה את הסיוע באחד מן התחומים שציינת. (7 נקודות)

פרק שני (45 נקודות)

ענה על שלוש מהשאלות 3-6 (לכל שאלה – 15 נקודות).
בכל שאלה שבחרת ענה על כל הסעיפים (מספר הנקודות לכל סעיף רשום בסופו).

3. מגילת העצמאות

- א. **מדינת ישראל היא מדינה יהודית ודמוקרטית.** הסבר (באמצעות שתי דוגמאות) כיצד אופי זה של המדינה בא לידי ביטוי במגילת העצמאות. (5 נקודות)
- ב. מגילת העצמאות אינה מסמך משפטי, אך היא יכולה לשמש כלי עזר משפטי. הסבר קביעה זו, והבא דוגמה לדברך. (5 נקודות)
- ג. הסבר את עמדת הדתיים והחרדים, לפני קום המדינה, במחלוקת על נוסח מגילת העצמאות, וציין מה הייתה הפשרה שהושגה בנוגע לנוסח. (5 נקודות)

4. חסינות חברי הכנסת

לחבר הכנסת יש מעמד המקנה לו זכויות מיוחדות.

- א. מהי החסינות של חבר הכנסת? הסבר סיבה אחת לנחיצותה. (5 נקודות)
- ב. מה הם שני סוגי החסינות של חברי הכנסת? הסבר כל אחד מהם. (5 נקודות)
- ג. הבא שני טיעונים של המתנגדים למתן חסינות לחברי הכנסת. (5 נקודות)

5. אזרחות בישראל

כל מדינה מגדירה בחוק את הדרך לקבלת אזרחות, ואת זכויותיו וחובותיו של האזרח.

- א. הסבר על פי חוק האזרחות את שתי האפשרויות האלה לקבלת אזרחות ישראלית: אזרחות **מכוח חוק השבות**; אזרחות **מכוח ההענקה**. (6 נקודות)
- ב. ציין שתי זכויות ושתי חובות של אזרח במדינה דמוקרטית. (4 נקודות)
- ג. הסבר שלושה מקרים שאפשר לאבד בגללם את האזרחות הישראלית. (5 נקודות)

◀ המשך בעמוד 4

6. הרשות השופטת

חוק יסוד: השפיטה, קובע, שבענייני שפיטה אין מרות על מי שבידו סמכות השפיטה זולת מרותו של הדין.

- א. הסבר, על פי קביעה זו, את מטרתו של חוק יסוד: השפיטה. (3 נקודות)
- ב. הסבר מהו עקרון "הסוביודיצה", וכיצד עיקרון זה מבטיח את אי־תלותה של הרשות השופטת. (6 נקודות)
- ג. הסבר מהו משפט אזרחי ומהו משפט פלילי. ציין את ההבדל בין שני סוגי משפט אלה. (6 נקודות)

המשך בעמוד 5 ◀

פרק שלישי (20 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 7-9 (לכל שאלה – 10 נקודות).

בשאלה שבחרת ענה על כל הסעיפים (מספר הנקודות לכל סעיף רשום בסופו).

7. לקראת תג הפסח הורו משגיחי הכשרות לבעלי המרכולים, שבימי החג יחסמו את קריאת הברקוד של מוצרים שאינם כשרים לפסח, ובכך יימנעו קנייה ומכירה של מוצרים שאינם כשרים לחג. הוראה זו ניתנה כדי ליישם את החוק ולמנוע פגיעה במצוות החג ובקונים המעוניינים לשמור על המסורת.

(מן העיתונות)

א. ציין את החוק שמשגיחי הכשרות מעוניינים לשמור עליו. הבא מובאה מן הקטע.

(3 נקודות)

ב. ציין והסבר את סוג החקיקה הדתית שבא לידי ביטוי בקטע. (4 נקודות)

ג. ציין שני תפקידים של הרבנים המקומיים. (3 נקודות)

8. ועדת השרים לחקיקה אישרה הצעת חוק שמטרתה לשנות את "חוק שעות עבודה ומנוחה", לחוק חדש בשם "חוק יום המנוחה השבועי". על פי הצעת החוק, אסור לפתוח בשבת כל מרכז קניות או מקום שבו מתנהל עסק, ואסור למעסיק להתנות קבלה של עובד בעבודה בשבת. הפרת החוק תגרוור קנס כספי ועונשי מאסר.

(מן העיתונות)

א. הסבר, על פי הקטע, מהו החוק החדש המוצע בנוגע לשבת. (4 נקודות)

ב. הסבר מה נאמר בהסדר הסטטוס קוו בנושא השבת. (3 נקודות)

ג. הסבר מדוע ויתרו המפלגות הדתיות בעבר על חקיקת חוק השבת ומועדי ישראל.

(3 נקודות)

9. חוקה וחוקי יסוד

א. הסבר את עמדתה של היהדות החרדית בנוגע לחוקה במדינת ישראל. (4 נקודות)

ב. הסבר את תוכנו של חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. (3 נקודות)

ג. הסבר כיצד לפי היהדות החרדית חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו עלול לפגוע בחוק אחד בעל אופי דתי. (3 נקודות)

פרק רביעי (12 נקודות)

ענה בקצרה על שלוש מהשאלות 10-13 (לכל שאלה – 4 נקודות).

10. הסבר מהי מדינה רב־לאומית.

11. "זכות הדמוקרטיה להגן על עצמה". הסבר מדוע הדמוקרטיה צריכה להגן על עצמה.

12. הסבר שלושה תפקידים של מועצת הרבנות הראשית.

13. "מדינת ישראל מעניקה למיעוטים זכויות בתחום הדת ובתחום החינוך והתרבות". הסבר היגד זה.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך